

[Poul H. Møller]

at arbejde og modtage løn. I de tilfælde, hvor der på frivillig basis er truffet sådanne nærmere aftaler om medengagement og medindflydelse, har det mig bekendt i høj grad virket befordrende på arbejdsklimaet, ja, på hele arbejdsgangen og dermed også på produktionen og det deraf flydende økonomiske resultat, altså alt sammen noget positivt.

Det foreliggende forslag indeholder mange gode og fornuftige ting. Forslaget anviser en prøvetid på 5 år, og dette synes rimeligt, fordi det er jo helt umuligt på forhånd at sige, hvordan en sådan ordning vil virke, og hvilke eventuelle problemer den vil kunne medføre.

Der findes mange detaljer, som netop kan give anledning til et spørgsmål om, hvorvidt det vil kunne praktiseres, men alt dette egner sig jo nok bedre til udvalgsarbejde. En af de ting, som virker mest taltalende, synes jeg er, at man på de enkelte virksomheder ud fra den givne ramme kan afpasse ordningerne individuelt alt efter den pågældende virksomheds særlige konstruktion, og at der gives to år hertil.

Jeg skal i øvrigt ikke gå i detaljer her ved førstebehandlingen, men jeg må anføre den indvending, som vi fra kristeligt folkeparti tidligere har anført over for lignende forslag, at vi har været meget betænkelige ved at gøre en sådan ordning obligatorisk, idet vi altid har ment, at tingene ordnes bedst ad frivillighedens vej.

I forslaget ligger der for så vidt en decentralisering, men alligevel er der indbygget f.eks. et medejernævn, der skal kunne fastlægge ordninger i virksomheder, som ikke selv har kunnet klare at få aftaler. Ligeledes er der tale om en landssikringsordning, hvortil der skal indbetales fra medarbejdernes overskud til sikring af den samlede opsparede medarbejderkapital. Her er vi også noget usikre over for, hvad en sådan ny centralfond – anført i gåseøjne dog – kan udvikle sig til, og f.eks. af hvem og på hvilken måde den skal styres.

Men som sagt finder kristeligt folkeparti, at der i forslaget ligger mange fine og gode intentioner, og vi kan i hvert fald tilsige vor aktive medvirken i udvalgsarbejdet.

Retsforbundet anerkender, at der er noget positivt i dette radikale forslag. Det er dets ydmyghed. De udtaler jo selv både i forslagsteksten og i bemærkningerne en betydelig usikkerhed over for, om det nu også er de vises sten, de har fundet. Det konkretiserer sig i, at man kun foreslår en rammelovgivning, om hvilken der skal forhandles mellem de direkte berørte. Det er dog et skridt hen i retning af demokrati, men hvorfor ikke tage konsekvensen fuldt ud, nemlig at respektere arbejdsmarkedets selvbestemmelsesret helt og fuldt, fremfor kun at gøre det i nogen grad.

Det sker endvidere ved formuleringen om, at der skal være en forsøgsordning, sådan at den blot skal gælde 5 år i første omgang. Vi anerkender værdien heraf, men spørgsmålet er, om ikke inertiens lov automatisk vil medføre forlængelse, udskydelse af revision og fondsopsamling i denne periode til en sådan beløbsmængde, at det vil hindre en demokratisk beslutning om at ophøre med et eksperiment, som er uden folkelig opslutning.

Retsforbundet ser med sympati på bestræbelser på spredning af ejendomsretten. Mange økonomiske, sociale og politiske mekanismer i vort land er sådan indrettet, at vi arbejder os frem mod større og større koncentrationer i formue- og indflydelsehenseende. Disse mekanismer bør påkalde sig offentlig-hedens højeste grad af opmærksomhed, årsagerne bør analyseres, og midler til at imødegå disse usunde tendenser bør skabes. Midlerne er bl. a. jordreform, skattereform, monopolkontrol og såmænd frigørelse fra EF.

Når vi ser på kapitalophobningen i virksomheder, vil det være helt ved siden af at overse det forhold, at der dels er tale om konkurrenceerhverv, hvor profitraten mildt sagt ikke er imponerende, så der ikke bliver noget overskud at dele – forrentningen af egenkapitalen er jo ofte negativ – dels om monopolforetagender, der rigtignok godt kan klare at samle i pose og i sæk i gode som i dårlige tider. At negligere dette forhold i forbindelse med snak om overskudsdeling er en benægtelse af sagens allermost påtrængende fakta. Det kan man selvfølgelig gøre, men ikke med fordel. En meningsfyldt økonomisk demokratiseringsproces i vort samfund må efter retsforbundets opfattelse tage udgangspunkt i denne kendsgerning og derefter bygge sig frem til en større grad af lige muligheder for alle i samfundet via monopolkontrol,

Mølgaard (DR):